

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne 2021

o kompenzačním bonusu pro rok 2021

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

ÚVODNÍ USTANOVENÍ

§ 1

Předmět úpravy

Tento zákon upravuje daňový bonus na kompenzaci některých hospodářských následků souvisejících s ohrožením zdraví v souvislosti se vznikem a rozšířením onemocnění COVID-19 způsobeného koronavirem označovaným jako SARS CoV-2 nebo s krizovými opatřeními přijatými z důvodu tohoto ohrožení (dále jen „kompenzační bonus“).

ČÁST DRUHÁ

KOMPENZAČNÍ BONUS

§ 2

Subjekt kompenzačního bonusu v případě osoby samostatně výdělečně činné

(1) Subjektem kompenzačního bonusu je osoba samostatně výdělečně činná podle zákona upravujícího důchodové pojištění.

(2) Subjektem kompenzačního bonusu může být pouze ten, kdo ke dni 5. října 2020 byl

- a) osobou podle odstavce 1, nebo
- b) osobou, jejíž samostatná výdělečná činnost je přerušena ode dne, který nastal po dni 12. března 2020.

§ 3

Subjekt kompenzačního bonusu v případě společníka společnosti s ručením omezeným

(1) Subjektem kompenzačního bonusu je také fyzická osoba, která je společníkem společnosti s ručením omezeným založené za účelem dosažení zisku, která má

- a) nejvýše 2 společníky, kteří jsou fyzickými osobami a jejichž podíl není představován kmenovým listem, nebo
- b) pouze společníky, kteří jsou členy jedné rodiny, a jejichž podíl není představován kmenovým listem.

(2) Subjektem kompenzačního bonusu podle odstavce 1 může být pouze ten, kdo

- a) splňoval podmínky podle odstavce 1 ke dni 5. října 2020,

b) byl ke dni 5. října 2020 daňovým

1. rezidentem České republiky, nebo

2. nerezidentem České republiky, který předpokládá, že splní všechny podmínky pro uplatnění snížení daně za zdaňovací období, do něhož spadá příslušné bonusové období, podle § 35ba odst. 2 zákona o daních z příjmů.

(3) Subjektem kompenzačního bonusu podle odstavce 1 nemůže být společník společnosti s ručením omezeným, která v bonusovém období byla

a) v úpadku nebo v likvidaci nebo

b) nespolehlivým plátcem nebo nespolehlivou osobou podle zákona upravujícího daň z přidané hodnoty.

(4) Subjektem kompenzačního bonusu podle odstavce 1 nemůže být dále společník společnosti s ručením omezeným,

a) jejíž obrat podle § 1d odst. 2 zákona o účetnictví za žádné z 2 skončených zdaňovacích období daně z příjmů právnických osob bezprostředně předcházejících bonusovému období nepřekročil částku 180 000 Kč, nebo která předpokládá, že její obrat podle § 1d odst. 2 zákona o účetnictví za první dosud neskončené zdaňovací období daně z příjmů právnických osob, po jehož celou délku tato společnost vykonává činnost, nepřekročí částku 120 000 Kč, a

b) která nebyla ke dni 5. října 2020 daňovým rezidentem České republiky, nebo jiného členského státu Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru.

(5) V případě, že je fyzická osoba společníkem více společností s ručením omezeným, posuzuje se splnění podmínek podle odstavců 1 až 4 ve vztahu ke každé společnosti s ručením omezeným samostatně.

§ 4

Subjekt kompenzačního bonusu v případě osoby vykonávající práci na základě dohody o práci konané mimo pracovní poměr

(1) Subjektem kompenzačního bonusu je také osoba, která vykonávala v rozhodném období práci na základě dohody o práci konané mimo pracovní poměr a v důsledku toho byla alespoň 3 kalendářní měsíce účastna nemocenského pojištění jako zaměstnanec a současně nevykonávala jinou činnost, v jejímž důsledku by byla účastna nemocenského pojištění jako zaměstnanec; to neplatí, pokud se jedná o činnosti, u nichž vzniká účast na nemocenském pojištění pouze z důvodů uvedených v § 5 písm. a) bodech 12 a 13 zákona upravujícího nemocenské pojištění.

(2) Dohodou o práci konané mimo pracovní poměr se pro účely tohoto zákona rozumí dohoda o provedení práce nebo dohoda o pracovní činnosti podle zákoníku práce.

(3) Zaměstnancem se pro účely tohoto zákona rozumí zaměstnanec podle zákona upravujícího nemocenské pojištění.

§ 5

Společná ustanovení pro subjekt kompenzačního bonusu

(1) Subjekt kompenzačního bonusu je daňovým subjektem.

(2) Subjektem kompenzačního bonusu nemůže být osoba, která v bonusovém období byla

nespolehlivým plátcem nebo nespolehlivou osobou podle zákona upravujícího daň z přidané hodnoty.

(3) Členy jedné rodiny se pro účely tohoto zákona rozumí příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel nebo partner podle zákona upravujícího registrované partnerství.

(4) Rozhodným obdobím je období od 1. června 2020 do 30. září 2020.

§ 6

Předmět kompenzačního bonusu

(1) Předmětem kompenzačního bonusu je výkon samostatné výdělečné činnosti nebo výkon činnosti společnosti s ručením omezeným, které je subjekt kompenzačního bonusu společníkem, v bonusovém období, v němž nastal den, za který se poskytuje kompenzační bonus, pokud jedna nebo více těchto činností byly významně dotčeny v důsledku ohrožení zdraví nebo krizových opatření podle § 1, a to zejména z důvodu

- a) nutnosti uzavření či omezení provozu provozovny subjektu kompenzačního bonusu nebo provozovny společnosti s ručením omezeným,
- b) karantény nebo izolace podle zákona o ochraně veřejného zdraví (dále jen „karanténa“) subjektu kompenzačního bonusu nebo jeho zaměstnance,
- c) péče o dítě v případě subjektu kompenzačního bonusu nebo překážky v práci spočívající v péči o dítě v případě jeho zaměstnance,
- d) omezení poptávky po výrobcích, službách nebo jiných výstupech samostatné výdělečné činnosti subjektu kompenzačního bonusu nebo společnosti s ručením omezeným nebo
- e) omezení či ukončení dodávek nebo služeb potřebných pro výkon samostatné výdělečné činnosti subjektu kompenzačního bonusu nebo společnosti s ručením omezeným.

(2) Předmětem kompenzačního bonusu v případě subjektu kompenzačního bonusu podle § 2 je výkon činnosti podle odstavce 1 pouze, pokud se jedná o subjekt, u něhož převažující část příjmů ve srovnávacím období bezprostředně pocházela z jedné nebo více těchto činností; přitom se zohlední pouze příjmy podle § 6, 7 a 9 zákona o daních z příjmů.

(3) Předmětem kompenzačního bonusu v případě subjektu kompenzačního bonusu podle § 3 je výkon činnosti podle odstavce 1 pouze, pokud se jedná o

- a) společnost s ručením omezeným, u níž převažující část příjmů ve srovnávacím období bezprostředně pocházela z jedné nebo více těchto činností, a
- b) subjekt, u něhož převažující část příjmů ve srovnávacím období bezprostředně pocházela z jedné nebo více těchto činností společnosti podle písmene a); přitom se zohlední pouze příjmy odpovídající podílu společníka v této společnosti a dále příjmy podle § 6, 7 a 9 zákona o daních z příjmů.

(4) Pro splnění podmínky podle odstavců 2 a 3 lze namísto

- a) převažující části příjmů zohlednit převažující část přidané hodnoty pocházející z dané činnosti, a
- b) srovnávacího období použít rozhodné období.

§ 7

Předmět kompenzačního bonusu v případě osoby vykonávající práci na základě dohody o práci konané mimo pracovní poměr

(1) Předmětem kompenzačního bonusu je také výkon práce na základě dohody o práci konané mimo pracovní poměr zakládající účast na nemocenském pojištění v bonusovém období, v němž nastal den, za který se poskytuje kompenzační bonus, pokud tato práce nemohla být vykonávána z důvodů na straně zaměstnavatele, které nastaly v důsledku toho, že činnost zaměstnavatele byla významně dotčena v důsledku ohrožení zdraví nebo krizových opatření podle § 1.

(2) Předmětem kompenzačního bonusu v případě subjektu kompenzačního bonusu podle § 4 je výkon práce podle odstavce 1 pouze, pokud se jedná o subjekt, u něhož převažující část příjmů v rozhodném období plynula od zaměstnavatele podle odstavce 1; přitom se zohlední pouze příjmy podle § 6, 7 a 9 zákona o daních z příjmů.

(3) Pro splnění podmínky podle odstavce 2 lze namísto převažující části příjmů zohlednit převažující část přidané hodnoty pocházející z dané činnosti.

(4) Zaměstnavatelem podle odstavce 1 se rozumí zaměstnavatel, se kterým měl subjekt kompenzačního bonusu

a) v rozhodném období uzavřenu dohodu o práci konané mimo pracovní poměr a který mu za toto období zúčtoval započitatelný příjem v částce zakládající účast na nemocenském pojištění a

b) ke dni 5. října 2020 uzavřenu dohodu o práci konané mimo pracovní poměr.

§ 8

Společná ustanovení pro předmět kompenzačního bonusu

(1) Činnost se považuje za významně dotčenou, pokud výše příjmů odpovídajících tržbám z prodeje výrobků, zboží a služeb plynoucích z této činnosti nepřekročila ve srovnávaném období 50 % průměrné měsíční výše těchto příjmů plynoucích z téže činnosti ve srovnávacím období.

(2) Srovnávaným obdobím je kalendářní měsíc bezprostředně předcházející bonusovému období.

(3) Srovnávacím obdobím je období 3 po sobě jdoucích kalendářních měsíců v období od 1. listopadu 2018 do 31. prosince 2019, jejichž názvy se shodují s názvy 3 kalendářních měsíců bezprostředně předcházejících bonusovému období.

(4) V případě, kdy se subjekt kompenzačního bonusu podle § 2 stal osobou samostatně výdělečně činnou podle zákona upravujícího důchodové pojištění později než v první den srovnávacího období určeného podle odstavce 3, je srovnávacím obdobím kterékoliv období 3 po sobě jdoucích kalendářních měsíců v rámci období prvních 6 kalendářních měsíců, po jejichž celou dobu byl touto osobou.

(5) V případě, kdy společnost s ručením omezeným, jejímž je subjekt kompenzačního bonusu podle § 3 společníkem, vznikla později než v první den srovnávacího období určeného podle odstavce 3, je srovnávacím obdobím kterékoliv období 3 po sobě jdoucích kalendářních měsíců v rámci období prvních 6 kalendářních měsíců, po jejichž celou dobu tato společnost existovala.

(6) V kalendářním dni, kdy trvá nařízená karanténa subjektu kompenzačního bonusu, který je účasten nemocenského pojištění, se za významně dotčenou vždy považuje

- a) samostatná výdělečná činnost tohoto subjektu kompenzačního bonusu, a
- b) činnost společnosti s ručením omezeným, které je tento subjekt kompenzačního bonusu společníkem, a to pouze pro účely vzniku nároku na kompenzační bonus tohoto společníka.

§ 9

Vyloučení nároku na kompenzační bonus

(1) Subjektu kompenzačního bonusu nevzniká nárok na

- a) podporu v nezaměstnanosti podle zákona upravujícího zaměstnanost za kalendářní den, za který obdržel kompenzační bonus,
- b) kompenzační bonus za kalendářní den, za který obdržel podporu v nezaměstnanosti podle zákona upravujícího zaměstnanost,
- c) kompenzační bonus za kalendářní den, za který obdržel v České republice nebo v některém z členských států Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru podporu související se zmírňováním následků výskytu koronaviru označovaného jako SARS CoV-2, s výjimkou podpory poskytované v rámci programu Antivirus nebo programu tento program nahrazujícího, a podpory, která slouží k úhradě nájemného, a
- d) kompenzační bonus podle § 3 za kalendářní den, za který společnost s ručením omezeným, které je společníkem, obdržela
 - 1. v České republice nebo v některém z členských států Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru podporu související se zmírňováním následků výskytu koronaviru označovaného jako SARS CoV-2, s výjimkou podpory poskytované v rámci programu Antivirus nebo programu tento program nahrazujícího, a podpory, která slouží k úhradě nájemného, nebo
 - 2. z důvodu zaměstnání tohoto společníka podporu poskytovanou v rámci programu Antivirus nebo programu tento program nahrazujícího.

(2) Subjektu kompenzačního bonusu může nárok na kompenzační bonus vzniknout za kalendářní den pouze

- a) podle § 2, 3, nebo 4,
- b) jednou v případě, že je společníkem více společností s ručením omezeným,
- c) jednou bez ohledu na počet významně dotčených činností, a
- d) jednou v případě, že vykonává činnost na základě více než jedné dohody o práci konané mimo pracovní poměr.

(3) Kompenzační bonus je započitatelným příjmem pro stanovení nároku na dávky vyplácené podle zákona upravujícího pomoc v hmotné nouzi a zákona upravujícího státní sociální podporu.

§ 10

Výše kompenzačního bonusu

(1) Výše kompenzačního bonusu činí 1000 Kč za každý kalendářní den bonusového

období.

(2) V případě subjektu kompenzačního bonusu podle § 2 nebo 3 nesmí výše kompenzačního bonusu za bonusové období překročit rozdíl průměrné měsíční výše příjmů podle § 8 odst. 1 ze všech významně dotčených činností ve srovnávacím období a výše příjmů podle § 8 odst. 1 ze všech významně dotčených činností ve srovnávaném období.

(3) V případě subjektu kompenzačního bonusu podle § 4 činí výše kompenzačního bonusu 500 Kč za každý kalendářní den bonusového období.

(4) V případě subjektu kompenzačního bonusu podle § 2 a 3 činí výše kompenzačního bonusu 500 Kč za každý kalendářní den bonusového období, za který je kompenzační bonus poskytován pouze z důvodu významného dotčení činnosti podle § 8 odst. 6.

§ 11

Bonusové období

(1) Bonusovým obdobím je kalendářní měsíc v období od 1. února 2021 do 31. března 2021.

(2) Vláda může nařízením stanovit jako další bonusové období kalendářní měsíc v období od 1. dubna 2021 do 31. prosince 2021, a to pro kalendářní měsíc, kdy lze předpokládat trvání krizových opatření podle § 1.

ČÁST TŘETÍ

SPRÁVA KOMPENZAČNÍHO BONUSU

§ 12

Správa a správce kompenzačního bonusu

(1) Kompenzační bonus se spravuje jako daň podle daňového řádu.

(2) Kompenzační bonus je vratkou daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti.

(3) Správcem kompenzačního bonusu je finanční úřad místně příslušný ke správě daně z příjmů daňového subjektu, který podal žádost o kompenzační bonus (dále jen „správce bonusu“).

§ 13

Žádost o kompenzační bonus

(1) Kompenzační bonus se vyměřuje na základě žádosti o kompenzační bonus, která kromě obecných náležitostí podání obsahuje také

- a) čestné prohlášení osvědčující splnění podmínek pro vznik nároku na kompenzační bonus,
- b) účet u poskytovatele platebních služeb v české měně, na který má být kompenzační bonus vyplacen,
- c) identifikaci společnosti s ručením omezeným, jejíž výkon činnosti je předmětem kompenzačního bonusu,
- d) určení jedné nebo více činností podle § 6 odst. 1 nebo § 7 odst. 1,
- e) průměrnou měsíční výši příjmů podle § 8 odst. 1 ve srovnávacím období a výši příjmů

podle § 8 odst. 1 ve srovnávaném období, a

f) údaj o době trvání nařízené karantény v případě, že má být kompenzační bonus poskytován z důvodu významného dotčení činnosti podle § 8 odst. 6.

(2) Žádost o kompenzační bonus se podává za bonusové období.

(3) Žádost o kompenzační bonus lze podat nejpozději do 2 měsíců po skončení bonusového období. Není-li tato žádost v této lhůtě podána, nárok na kompenzační bonus zaniká.

(4) Potvrzení podání podle § 71 odst. 3 daňového řádu lze v případě žádosti o kompenzační bonus učinit také pomocí elektronické kopie dokumentu opatřeného vlastnoručním podpisem, zaslané na elektronickou adresu zveřejněnou správcem bonusu.

(5) Pokud je žádost o kompenzační bonus podána ve formě elektronické kopie dokumentu opatřeného vlastnoručním podpisem, považuje se za potvrzenou podle § 71 odst. 3 daňového řádu.

(6) Česká správa sociálního zabezpečení neprodleně zasílá správci bonusu na jeho žádost informaci, že od ošetřujícího lékaře obdržela informaci o nařízení karantény subjektu kompenzačního bonusu a o jejím trvání nebo ukončení; pro podání žádosti a sdělení informace se použije § 58 daňového řádu obdobně.

§ 14

Žádost o kompenzační bonus v případě osoby činné na základě dohody o práci konané mimo pracovní poměr

(1) Žádost o kompenzační bonus podle § 4 obsahuje kromě náležitostí podle § 13 také

- a) identifikaci zaměstnavatele, pokud na jeho straně nastaly důvody podle § 7 odst. 1,
- b) kopii dohody o práci konané mimo pracovní poměr podle § 4 odst. 1, a
- c) kopii mzdového listu zahrnujícího kalendářní měsíce, kdy byl subjekt kompenzačního bonusu účasten nemocenského pojištění na základě dohody o práci konané mimo pracovní poměr podle písmene b) v rozhodném období.

(2) Kopii mzdového listu podle odstavce 1 písm. c) lze nahradit potvrzením od zaměstnavatele prokazujícím splnění podmínek podle § 4 odst. 1.

§ 15

Stanovení kompenzačního bonusu

(1) Kompenzační bonus se stanoví za bonusové období.

(2) Kompenzační bonus se považuje za vyměřený dnem podání žádosti o kompenzační bonus, a to ve výši odpovídající součinu výše kompenzačního bonusu a počtu dní bonusového období upravené podle § 10 odst. 2.

(3) Zjistí-li správce bonusu na základě postupu k odstranění pochybností nebo na základě daňové kontroly, že nebyly splněny podmínky pro vznik nároku na kompenzační bonus a kompenzační bonus nebyl vyměřen ve správné výši, doměří daň ve výši rozdílu vyměřeného kompenzačního bonusu a částky nově zjištěné.

(4) Ve lhůtě podle § 13 odst. 3 lze žádost o kompenzační bonus změnit. Dojde-li ke změně žádosti ještě před předepsáním vyměřeného kompenzačního bonusu do evidence

daní, správce bonusu změnu zohlední v rámci tohoto předepsání. Dojde-li k pozdější změně žádosti, správce bonusu může na jejím základě doměřit daň nebo kompenzační bonus.

(5) Povinnost uhradit penále z částky doměřené daně nevzniká.

§ 16

Placení kompenzačního bonusu

(1) Vyměřený kompenzační bonus správce bonusu předepíše do evidence daní. Kompenzační bonus se eviduje na samostatném osobním daňovém účtu daňového subjektu.

(2) V případě, že je kompenzační bonus poskytován z důvodu významného dotčení činnosti podle § 8 odst. 6, správce bonusu jej předepíše do evidence daní až poté, kdy na základě informace od České správy sociálního zabezpečení ověří splnění podmínky pro vznik nároku na kompenzační bonus podle § 8 odst. 6.

(3) Přeplatek vzniklý předepsáním vyměřeného kompenzačního bonusu je vratitelným přeplatkem a správce bonusu jej vrátí daňovému subjektu bez zbytečného odkladu ode dne vyměření kompenzačního bonusu; úrok z vratitelného přeplatku v případě kompenzačního bonusu nevzniká. Přeplatek se vrátí bez ohledu na jeho výši.

(4) Vrácení přeplatku podle odstavce 3 se provede bezhotovostně na účet u poskytovatele platebních služeb vedený v české měně uvedený v žádosti o kompenzační bonus.

(5) Kompenzační bonus nepodléhá výkonu rozhodnutí ani exekuci.

(6) Poskytovatel platebních služeb může finanční prostředky odpovídající vyplacenému kompenzačnímu bonusu vyplatit povinnému bez ohledu na to, že je veden výkon rozhodnutí nebo exekuce příkázáním pohledávky z účtu u poskytovatele platebních služeb. Tuto výplatu oznámí příslušnému orgánu provádějícímu výkon rozhodnutí nebo exekuci.

ČÁST ČTVRTÁ

OPATŘENÍ ZMÍRŇUJÍCÍ DOPADY DO ROZPOČTŮ OBCÍ

§ 17

Příspěvek obci

Za účelem zmírnění negativních dopadů působnosti tohoto zákona do rozpočtů obcí se zavádí příspěvek ze státního rozpočtu (dále jen „příspěvek obci“) za každé bonusové období podle § 11.

§ 18

Výše příspěvku obci

(1) Výše příspěvku obci se stanoví tak, že částka odpovídající čtyřem pětinaám podílu obcí podle zákona upravujícího rozpočtové určení daní na vyplaceném kompenzačním bonusu se mezi obce rozdělí na základě prováděcího právního předpisu k zákonu upravujícímu rozpočtové určení daní, který stanoví procentní podíly jednotlivých obcí na částech celostátního hrubého výnosu daní, ve znění účinném ke dni, ke kterému je příspěvek poukazován Ministerstvem financí.

(2) Příspěvek obci není účelově určen a nepodléhá vypořádání se státním rozpočtem.

§ 19

Společná ustanovení k příspěvku obci

(1) Příspěvek obci poskytne Ministerstvo financí z kapitoly Všeobecná pokladní správa státního rozpočtu prostřednictvím kraje, v jehož správním obvodu se obec nachází.

(2) Příspěvek obci poukazuje Ministerstvo financí kraji vždy k patnáctému dni kalendářního čtvrtletí na základě průběžné informace o stavu předepsaných kompenzačních bonusů.

(3) Příspěvek obci převede kraj do 5 pracovních dní od připsání na účet kraje na účet obce vedený u České národní banky podřízený státní pokladně podle zákona upravujícího rozpočtová pravidla.

ČÁST PÁTÁ

OPATŘENÍ ZMÍRŇUJÍCÍ DOPADY DO ROZPOČTŮ KRAJŮ

§ 20

Příspěvek kraji

Za účelem zmírnění negativních dopadů působnosti tohoto zákona do rozpočtů vyšších územních samosprávných celků (dále jen „kraj“) se zavádí příspěvek ze státního rozpočtu (dále jen „příspěvek kraji“) za každé bonusové období podle § 11.

§ 21

Výše příspěvku kraji

(1) Výše příspěvku kraji se stanoví tak, že částka odpovídající čtyřem pětinám podílu krajů podle zákona upravujícího rozpočtové určení daní na vyplaceném kompenzačním bonusu se mezi kraje rozdělí na základě procenta, kterým se jednotlivé kraje podílejí na části celostátního hrubého výnosu daní podle zákona upravujícího rozpočtové určení daní, ve znění účinném ke dni, ke kterému je příspěvek poukazován Ministerstvem financí.

(2) Příspěvek kraji není účelově určen a nepodléhá vypořádání se státním rozpočtem.

§ 22

Společná ustanovení k příspěvku kraji

(1) Příspěvek kraji poskytne Ministerstvo financí z kapitoly Všeobecná pokladní správa státního rozpočtu.

(2) Příspěvek kraji poukazuje Ministerstvo financí kraji vždy k patnáctému dni kalendářního čtvrtletí na základě průběžné informace o stavu předepsaných kompenzačních bonusů, a to na účet vedený u České národní banky podřízený státní pokladně podle zákona upravujícího rozpočtová pravidla.

ČÁST ŠESTÁ
PŘECHODNÉ USTANOVENÍ

§ 23

V případě, že osobě vznikl za stejný kalendářní den současně nárok na kompenzační bonus podle tohoto zákona a na kompenzační bonus podle zákona č. 461/2020 Sb., o kompenzačním bonusu v souvislosti se zákazem nebo omezením podnikatelské činnosti v souvislosti s výskytem koronaviru SARS CoV-2, ve znění pozdějších předpisů, provede se při jejich předepsání vzájemné započtení.

ČÁST SEDMÁ
ÚČINNOST

§ 24

Tento zákon nabývá účinnosti dnem následujícím po dni jeho vyhlášení.

Důvodová zpráva

I. Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu

V souvislosti se vznikem a rozšířením onemocnění COVID-19 způsobeného koronavirem označovaným jako SARS CoV-2 vyhlásila vláda podle čl. 5 a 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, pro území České republiky z důvodu ohrožení zdraví na území České republiky nouzový stav ode dne 5. října 2020 na dobu 30 dnů, tj. do 4. listopadu 2020. Tento nouzový stav byl následně opakovaně prodlužován, a to až do 14. února 2021. V rámci vyhlášeného nouzového stavu byla realizována řada omezujících opatření, která mají nebo mohou mít negativní dopad na podnikání. Tyto negativní dopady spočívají především v bezprostředním zákazu či omezení konkrétních podnikatelských činností, zejména pak v uzavření či omezení fungování podnikatelských provozoven. V rámci nouzového stavu jsou přijímána zejména krizová opatření podle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo ochranná a mimořádná opatření na základě zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Nicméně velká část opatření není fakticky svázána výlučně s trváním nouzového stavu, tedy jeho absence v praxi neznamena ukončení všech krizových opatření orgánů veřejné moci v České republice, neboť tomu neodpovídá aktuální vývoj epidemické situace.

Na řadu oborů podnikání má navíc negativní dopad i samotná epidemie koronaviru SARS CoV-2 a s tím související změna chování obyvatelstva, přičemž tyto dopady by bez provedení státem přijatých opatření mohly být v konečném důsledku závažnější, a to nejen s ohledem na hierarchii chráněných hodnot (život > zdraví > majetek). Současně se v průběhu roku ve výše uvedeném případě jedná již o druhý nouzový stav, který byl vyhlášen v souvislosti s epidemií koronaviru označovaného jako SARS CoV-2, a to po nouzovém stavu vyhlášeném od 12. března 2020. Epidemie koronaviru navíc v současnosti dále pokračuje, a tedy nelze jednoznačně predikovat její další vývoj a dobu trvání jednotlivých opatření.

Dopad výše zmíněných zákazů a omezení, jakož i epidemie jako takové, je zvláště výrazný v případě osob samostatně výdělečně činných, v jejichž případě může být často zasažen jejich jediný zdroj příjmů. Zároveň mají tyto osoby často jen omezenou možnost tyto důsledky jakkoliv eliminovat či snížit. Pro nezanedbatelnou část osob samostatně výdělečně činných tento stav znamená úplné či částečné utlumení jejich podnikatelské činnosti, případně nutnost přeorientovat své podnikání, což s sebou nese řadu úskalí časového i materiálního charakteru. Obdobně platí i pro společníky malých společností s ručením omezených, jejichž činnost je materiálně obdobná samostatně výdělečně činnosti. V neposlední řadě se výše uvedené dopady týkají rovněž osob činných na základě dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti, které pro uvedené podnikatele pracují.

V souvislosti s dopady zákazů nebo omezení podnikatelské činnosti, resp. epidemie koronaviru jako celku, vláda České republiky a jednotlivé resorty přistoupily jak na jaře 2020,

tak v současné době k různým opatřením, která mají poskytnout nezbytnou podporu jednotlivým ekonomickým subjektům. Ačkoli tato opatření podle svého charakteru a zaměření spadají do gesce různých resortů, ve svém souhrnu se snaží vytvářet souvislý celek. Jmenovat lze v tomto ohledu například jednotlivé dotační programy zaměřené na různé segmenty podnikání, či podporu poskytnutou v rámci Cíleného programu k podpoře zaměstnanosti nazvaného „Antivirus“ podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, v jehož rámci stát prostřednictvím Úřadu práce České republiky kompenzuje firmám vyplacené prostředky a má jim pomoci ochránit pracovní místa. Při zpětném hodnocení je zjevná určitá roztržitost a nejednotnost programů podpory daná jednak krátkou dobou na jejich přípravu a koordinaci, jakož i obtížně predikovatelným vývojem epidemické situace a změny vzorce chování obyvatelstva vystavenému dlouhotrvající zátěži v podobě krizových opatření.

V působnosti Ministerstva financí byl na jaře 2020 mimo jiné realizován tzv. kompenzační bonus podle zákona č. 159/2020 Sb., o kompenzačním bonusu v souvislosti s krizovými opatřeními v souvislosti s výskytem koronaviru SARS CoV-2, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 159/2020 Sb.“). Tento daňový bonus byl přiznán osobám samostatně výdělečně činným, jejichž činnost byla zcela nebo z části znemožněna aktuálními událostmi souvisejícími s koronavirem. Kompenzační bonus byl poskytován ve výši 500 Kč za každý den v rámci prvního bonusového období od 12. března do 30. dubna 2020, resp. na základě novelizace zákona též v rámci druhého bonusového období od 1. května do 8. června 2020, pokud osoba v daný den splňovala podmínky pro jeho poskytnutí. Druhá novelizace tohoto zákona rozšířila okruh subjektů kompenzačního bonusu též o společníky vybraných společností s ručením omezeným, jejichž činnost se často v praxi materiálně příliš neodlišuje od samostatné výdělečné činnosti. Poslední novelizace pak rozšířila dopad kompenzačního bonusu též na osoby činné na základě dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti.

V rámci druhé „podzimní“ vlny koronaviru pak došlo k opětovnému zavedení kompenzačního bonusu, tentokrát podle zákona č. 461/2020 Sb., o kompenzačním bonusu v souvislosti se zákazem nebo omezením podnikatelské činnosti v souvislosti s výskytem koronaviru SARS CoV-2, ve znění zákona č. 584/2020 Sb. (dále jen „zákon č. 461/2020 Sb.“). Kompenzační bonus podle zákona č. 461/2020 Sb. je oproti úpravě v rámci zákona č. 159/2020 Sb. záměrně koncipován odlišně. Uvedený daňový bonus již není pojat jako plošná podpora subjektů, jejichž ekonomická činnost byla tak či onak postižena epidemií, nýbrž je pojat jako cílená podpora pouze omezeného a vcelku jednoznačně definovaného okruhu subjektů, do jejichž činnosti bylo ze strany státu bezprostředně zasaženo cestou přímých zákazů či omezení, popřípadě v těsné souvislosti s těmito zákazy a omezeními. Subjekty kompenzačního bonusu ve smyslu zákona č. 461/2020 Sb. je možné vymezit v rámci tří skupin. První skupinou osob, které mohou čerpat podporu prostřednictvím kompenzačního bonusu, jsou v souladu s § 6 odst. 1 uvedeného zákona ti podnikatelé (osoby samostatně výdělečně činné nebo společníci malých společností s ručením omezeným), jejichž činnost byla opatřeními státních orgánů bezprostředně zakázána nebo omezena. Druhou skupinu tvoří v souladu s § 6 odst. 2 zákona č. 461/2020 Sb. ti podnikatelé, kteří přímo omezení nebyli, avšak svojí činností jsou téměř zcela navázáni na skupinu první. Jsou tedy buď jejími dodavateli, anebo svoji činnost provádějí v cizích provozovnách nebo jiných prostorách, které byly uzavřeny. Třetí skupinu pak v souladu s § 7 odst. 1 výše uvedeného zákona tvoří osoby konající práci na základě dohody o práci konané mimo pracovní poměr (dohody o provedení

práce či dohody o pracovní činnosti), pokud byl výkon této práce znemožněn z důvodu překážky na straně jejich zaměstnavatele, kterého se dotkl bezprostřední zákaz či omezení dané opatřením státních orgánů. Výše tohoto kompenzačního bonusu zůstala zachována (500 Kč na kalendářní den), stejně jako jeho procesní rámec a jeho správa finančními úřady. Prvním bonusovým obdobím se stalo období od 5. října do 4. listopadu 2020, přičemž s každým dalším prodloužením nouzového stavu bylo podle zákona automaticky vytvořeno další bonusové období.

Jak vyplývá z výše uvedeného, kompenzační bonus podle zákona č. 461/2020 Sb. byl zacílen na užší okruh subjektů, než tomu bylo na jaře loňského roku. To odpovídalo přesnějšímu zacílení epidemiologických opatření v dané době. Aktuální vývoj epidemie nicméně v tomto ohledu vyžaduje rovněž současnou podobu tohoto institutu přehodnotit, a to z následujících hledisek:

- *rozsah kompenzačního bonusu* by měl být opětovně rozšířen tak, aby se jednalo o nástroj, který kompenzuje dopady epidemie koronaviru na jeho příjemce obecně, tedy nikoliv pouze dopady bezprostředních státních zákazů a omezení – tímto způsobem se jeho příjemci stanou další osoby, které byly postiženy pouze např. výpadkem poptávky po jimi produkováném zboží či službách a nárok na „podzimní“ kompenzační bonus jim nevznikl,
- *zvýšení kompenzačního bonusu*, resp. jeho navázání na ukazatel reflektující pokles činnosti jeho příjemců oproti době před vypuknutím epidemie,
- opuštění přímé vazby vzniku *bonusových období* kompenzačního bonusu na trvání či prodloužování nouzového stavu a zajištění jejich stabilní a srozumitelné délky.

Z výše uvedeného vyplývá potřeba opětovně flexibilní rekonstrukce kompenzačního bonusu tak, aby odpovídal aktuálnímu vývoji epidemické situace a stal se opatřením více nadčasovým (nenavázaným na nouzový stav). Z celkového pohledu opatření a podpor reagujících na epidemii koronaviru by pak měl být koordinován s další plánovanou revizí podpůrných dotačních programů zejména v působnosti Ministerstva průmyslu a obchodu jako součást celkově inovované státní podpory v současné situaci.

2. Odůvodnění hlavních principů a nezbytnosti navrhované právní úpravy

Předkládá se proto návrh zákona o kompenzačním bonusu pro rok 2021. Nový kompenzační bonus bude představovat součást inovované státní podpory reagující na epidemii koronaviru, v jejímž rámci se předpokládá zrušení většiny sektorových vládních programů, s tím, že od 1. února 2021 se podpora bude vyplácet prostřednictvím kombinace:

- *nového kompenzačního bonusu*, který bude zvýšen na maximální výši 1 000 Kč za kalendářní den (tedy maximálně 31 000 Kč za měsíc s 31 dny) a s rozšířeným okruhem příjemců, jejichž identifikace bude založena na poklesu tržeb,
- programu *Antivirus*, který bude nadále pokračovat, případně programu jej nahrazujícího,
- připravovaného programu Ministerstva průmyslu a obchodu (pracovně nazvaného

COVID 21), který bude poskytovat prostředky na provozní výdaje, jejichž výpočet bude založen na počtu zaměstnanců.

Navržený nový kompenzační bonus s dosavadními kompenzačními bonusy sdílí zejména základní právní povahu a řadu parametrů, jakož i převážnou většinu procesního rámce. Nynější návrh zákona proto fakticky přebírá řadu ustanovení z těchto již platných a účinných právních úprav. S ohledem na rozsah změny a její komplexní charakter je nicméně žádoucí předložit návrh nového zákona.

Cílem nového kompenzačního bonusu je opět zmírnit dopady současné epidemie na osoby samostatně výdělečně činné, resp. na společníky malých společností s ručením omezeným. Stejně tak by měly být zmírněny též dopady na osoby činné na základě dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti, které pro uvedené podnikatele pracují.

Namísto současné vazby na bezprostřední omezení nebo zákaz činnosti ze strany státních opatření bude nový kompenzační bonus poskytován obecně ke kompenzaci dopadů na činnost subjektu kompenzačního bonusu, které nastaly v důsledku ohrožení zdraví nebo krizových opatření v souvislosti s epidemií koronaviru. Uvedený dopad současně bude muset být kvalifikován jako *významný*, přičemž posouzení této skutečnosti bude probíhat prostřednictvím testu poklesu příjmů odpovídajících tržbám z prodeje výrobků, zboží a služeb plynoucích z dané podnikatelské činnosti. Aplikovány přitom budou tyto principy:

- porovnává se výše příjmů (odvozených od tržeb) ve srovnávaném období s průměrnou měsíční výší příjmů (odvozených od tržeb) ve srovnávacím období, přičemž nárok na kompenzační bonus bude vznikat v případě, kdy bude takto zaznamenán pokles alespoň o 50 %,
- *srovnávané období* je kalendářní měsíc předcházející bonusovému období,
- *srovnávací období* je období 3 po sobě jdoucích kalendářních měsíců v období od 1. listopadu 2018 do 31. prosince 2019, které odpovídají 3 kalendářním měsícům bezprostředně předcházejícím bonusovému období,
 - v rámci srovnávacího období je posuzována průměrná měsíční výše příjmů, což pomůže eliminovat mimořádné vlivy, které mohly v roce 2019 nastat (např. pokles tržeb v důsledku nemoci, dovolené, mimořádného výkyvu tržeb); současně tříměsíční délka období zachová potřebnou relevanci z hlediska sezónnosti,

Jak bylo uvedeno výše, bude maximální výše kompenzačního bonusu činit 1 000 Kč (tedy celkem 31 000 Kč za měsíc s 31 dny). V případě osob činných na základě dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti půjde o výši 500 Kč na den (tedy půjde o zachování stavu v rámci „podzimního“ kompenzačního bonusu). Výše kompenzačního bonusu bude současně individuálně zastropována tak, aby nedocházelo k nespravedlivé překompenzaci v případě subjektů s malými tržbami (např. důchodce či student, který si přivydělává jako podnikatel), v jejichž případě by jinak mohla výše kompenzačního bonusu několikanásobně převýšit jejich příjmy z doby před epidemií.

Relativně samostatným případem vzniku nároku na kompenzační bonus je případ nařízené *karantény* nebo *izolace* podle zákona o ochraně veřejného zdraví v případě osoby samostatně výdělečně činné či společníka společnosti s ručením omezeným, kde je při splnění ostatních

podmínek odhlédnuto od výše uvedeného testu poklesu příjmů a sama skutečnost trvání této karantény nebo izolace splnění této podmínky nahrazuje. V takovém případě bude aplikována výše kompenzačního bonus snižena na 500 Kč za kalendářní den.

Bonusovým obdobím nového kompenzačního bonusu bude kalendářní měsíc, a to v základním zákonem garantovaném časovém úseku dvou kalendářních měsíců, tj. od 1. února 2021 do 31. března 2021. Následné zavedení dalších bonusových období (opět jako kalendářních měsíců) bude možné na základě nařízení vlády, a to nejdéle do konce roku 2021. Vydání nařízení vlády bude možné podobně jako v případě zákona č. 159/2020 Sb. při naplnění předpokladu trvání krizových opatření. Kombinací časového a materiálního kritéria je tak zákonem vytvořen dostatečný rámec pro použití podzákonného právního předpisu.

První bonusové období nového kompenzačního bonusu (únor 2021) se bude rovněž částečně překrývat s posledním (šestým) bonusovým obdobím kompenzačního bonusu podle zákona č. 461/2020 Sb. Půjde tedy o dny od 1. do 15. února 2021. Vztah mezi nimi bude vyřešen cestou započtení v rámci přechodného ustanovení. Bude tak zajištěno, že maximální částka připadající na kalendářní den nebude moci v součtu obou kompenzačních bonusů překročit 1 000 Kč.

Pokud jde o možnost kombinovat nový kompenzační bonus s dotačními programy, bude připuštěna pouze možnost souběhu jeho čerpání s výše zmíněným programem Antivirus, popř. s jeho nástupnickým programem, pokud by došlo ke změně názvu, a s programem sloužícím k úhradě nájemného (tj. stávající program Ministerstva průmyslu a obchodu COVID – Nájemné). Kombinace s programem COVID 21 naopak možná nebude, neboť oba programy budou koncipovány tak, aby se vhodně doplňovaly, nikoli překrývaly. Takové řešení lépe odpovídá zásadě procesní ekonomie a hospodárnosti, neboť nebude nutit žadatele, aby o podporu žádali na dvou různých místech, dvěma různými způsoby. Nárok na kompenzační bonus nebude vznikat podobně jako v případě dosavadní úpravy podle zákona č. 461/2020 Sb. v případě, kdy je za stejné období čerpána podpora v rámci specializovaných programů určených pro jednotlivá odvětví.

Nový kompenzační bonus bude opět spravován jako *daňový bonus* podle daňového řádu (zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, dále jen jako „daňový řád“), tedy v procesním režimu správy daní. Vstupním požadavkem pro navrhované opatření je nadále především jeho rychlost a relativně snadná realizovatelnost (omezení administrativy, reálná dostupnost), a to při současném akcentu na prvek spravedlnosti, která zajistí, že se pomoc dostane skutečně zasaženým subjektům, nikoli těm, kteří byli zasaženi pouze nepatrně. K tomu, aby bylo možné tyto dvě hodnoty zajistit, je nicméně nezbytná především odpovědnost v řadách samotných příjemců kompenzačního bonusu. Není totiž možné (a s ohledem na prvek rychlosti ani žádoucí) podrobovat jednotlivé požadavky na finanční podporu formou kompenzačního bonusu detailní kontrole *ex ante* ohledně toho, že daný požadavek je skutečně oprávněný. Je proto opětovně využít nejen prvek čestného prohlášení, který odpovídá za to, že požadavky budou vzneseny pouze z řad potřebných, do značné míry přenáší na žadatele samotné, ale rovněž i koncept tzv. samovyměření, kdy kompenzační bonus bude vyměřen *ex lege* na základě podané žádosti. Tento koncept zejména velmi zjednodušuje a zrychluje samotné vyměření. Odpovědnost žadatelů je tedy klíčovým prvkem, jakkoliv platí, že ze strany orgánů zajišťujících správu kompenzačního bonusu bude uplatňován maximálně vstřícný a kooperativní přístup.

Změny v koncepci obsažené zejména ve vymezení předmětu kompenzačního bonusu se odrazí i v požadavcích kladených na obsah *žádosti o kompenzační bonus*. Přibude zejména údaj o výši příjmů (tržeb) ve srovnávaném a srovnávacím období. Tak jako dosud bude ze strany orgánů Finanční správy České republiky k dispozici dobrovolný interaktivní formulář a aplikace, která žadatelům pomůže se snadno zorientovat podle toho, o jaký titul svůj nárok opírají, resp. do jakého okruhu subjektů kompenzačního bonusu spadají.

Prvku dostupnosti a rychlého vyřízení má být dosaženo tím, že působnost k vyřízení žádostí a vyplacení kompenzačního bonusu bude opět svěřena orgánům Finanční správy České republiky, které mají rozsáhlou síť finančních úřadů a jejich územních pracovišť a zároveň spravují daně z příjmů, díky čemuž mají přehled o ekonomických aktivitách podnikatelů. Orgány Finanční správy České republiky se při administraci kompenzačního bonusu podle zákona č. 159/2020 Sb., resp. č. 461/2020 Sb. více než osvědčily, což je garancí efektivní a kvalitní správy také v případě nyní navrhovaného nového kompenzačního bonusu.

3. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navrhovaný zákon je v souladu s ústavním pořádkem České republiky a plně respektuje též Listinu základních práv a svobod.

Navrhovaný zákon je souladný s ústavním principem *rovnosti* (jak *neakcesorické*, tak *akcesorické*), neboť kompenzační bonus je poskytován všem osobám při splnění nediskriminačních podmínek. Není preferováno jedno odvětví hospodářství před jiným, naopak kompenzační bonus je z tohoto pohledu poskytován všem bez rozdílu charakteru jejich činnosti. Princip rovnosti je zohledněn též v rámci stanovení okruhu osob, resp. podmínek určujících, zda došlo v důsledku zákonem předvídaných událostí souvisejících se vznikem a rozšířením onemocnění COVID-19 způsobeného koronavirem označovaným jako SARS CoV-2 u dané osoby ke vzniku nároku na kompenzační bonus.

Kompenzační bonus je daňovým bonusem a současně je daní v procesním smyslu, tj. je spravován v režimu daňového řádu. Podle čl. 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod lze daně a poplatky ukládat pouze na základě zákona. Podle návrhu zákona se předpokládá, že případná další bonusová období budou stanovena nařízením vlády jako předpisem nižší právní síly než zákon. Jeden z konstrukčních prvků daně (resp. kompenzačního bonusu) tedy nebude stanoven přímo zákonem, nýbrž na základě zákona nařízením vlády. Zákon vládě stanoví mantinely, které je povinna při vydání tohoto nařízení respektovat. Návrh zákona jednak stanoví časový limit do 31. prosince 2021, který nemůže být vládou při určení dalších bonusových období v nařízení překročen, a zároveň zákon stanoví materiální kritérium, že další bonusové období bude moci stanovit pouze na ty kalendářní měsíce, kdy lze předpokládat trvání krizových opatření podle § 1 návrhu zákona. Vzhledem k těmto skutečnostem a též ke skutečnosti, že kompenzační bonus není peněžitým plněním, které by bylo jeho subjektům ukládáno, ale naopak se jedná o peněžité plnění mající charakter veřejné podpory, které je vypláceno z veřejných rozpočtů jeho příjemcům, není uvedené řešení porušením principu vyjádřeného v čl. 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod.

Podobné řešení již bylo ostatně součástí platného a účinného zákona č. 159/2020 Sb., jakkoliv nebylo v praxi využito. Starším historickým precedentem může být v tomto ohledu např. zmocnění k prodloužení období uplatňování ochranného opatření v § 25 zákona

č. 62/2000 Sb., o některých opatřeních při vývozu nebo dovozu výrobků a o licenčním řízení a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 413/2005 Sb.

Výše uvedené lze podpořit i s ohledem na to, že obdobného (nikoliv však totožného) výsledku, tj. zprostředkování veřejné podpory, lze dosáhnout též formou dotačních programů, přičemž možnosti orgánů moci výkonné při stanovení doby trvání a podmínek poskytování dotace jsou v tomto ohledu výrazně vyšší, než v tomto případě. Forma kompenzačního bonusu se však jeví pro adresáty přívětivější a z hlediska zatížení orgánů veřejné moci únosnější.

Po formální stránce zde nařízení vlády neslouží primárně provedení zákona (k čemuž by ani zmocnění nebylo striktně vzato nutné), ale jde o vytvoření flexibilnějšího zákonem předvídaného způsobu prodloužení období poskytování kompenzačního bonusu, který umožní reagovat na vyvíjející se epidemickou situaci a současně se bude pohybovat uvnitř daných zákonných limitů. Forma nařízení vlády díky vyhlášení ve Sbírce zákonů zároveň poskytuje dostatečnou publicitu pro takový krok. S ohledem na to, že stanovení dalších bonusových období je opatřením zcela ve prospěch příjemců kompenzačního bonusu, nelze dané opatření vnímat z hlediska jeho budoucího podrobení ústavněprávnímu testu jako rizikové, resp. takový přezkum není ani příliš pravděpodobný.

Z pohledu aplikace obecného principu *rovnosti* je třeba zmínit úpravu výše kompenzačního bonusu, která je oproti dosavadnímu stavu (500 Kč za den) v některých případech navýšena na 1 000 Kč na den, a to v případě osob samostatně výdělečně činných, resp. společníků společností s ručením omezeným. Zároveň je však do zákona pro tyto osoby zakomponován prvek tzv. zastropování (srov. § 10 odst. 2), který zajišťuje, že maximální výše kompenzačního bonusu připadající na bonusové období (kalendářní měsíc) nebude vyšší než propad příjmů, který je důvodem pro kompenzaci. Naopak v případě osob činných na základě dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti je ponechána stávající fixní výše 500 Kč na den a prvek zastropování zde obsažen není. Rozdílný přístup v tomto případě vychází z odlišné povahy, praktických aspektů i aktuální situace těchto subjektů. V případě osob vykonávajících práci na uvedené dohody je reflektována obvyklá výše měsíční odměny za tuto činnost (srov. limity rozhodného příjmu pro vznik účasti na nemocenském pojištění z titulu výkonu práce na uvedené dohody). V praxi se navíc v případě tohoto typu práce většinou nejedná o jediný zdroj obživy dotyčné osoby. Je možné rovněž předpokládat, že situace těchto osob se oproti podzimnímu období na rozdíl od podnikatelů zásadně neposunula ve smyslu jejího dalšího zhoršení, které v případě podnikatelů opravňuje ke zvýšení kompenzačního bonusu oproti podzimnímu období. Uvedené souvisí i se skutečností, že „podzimní“ kompenzační bonus cílil na subjekty, na které přímo dopadly zakazy a omezení ze strany státních orgánů, přičemž tato opatření nerozlišovala právní povahu svých adresátů. Naopak nyní navržený kompenzační bonus podstatně více reflektuje reálné ekonomické dopady epidemie, v čemž je obdobný „jarnímu“ kompenzačnímu bonusu, který byl pro osoby pracující na uvedené dohody rovněž stanoven v nižší výši, než pro podnikatele. Lze tedy shrnout, že výše uvedené opravňuje k nastavení odlišné výše kompenzačního bonusu v případě osob pracujících na dohody, což odpovídá odlišností jednotlivých kategorií subjektů kompenzačního bonusu. Takové řešení lze považovat za *racionální a proporcionální* s ohledem na to, co je důvodem kompenzace.

4. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Návrh je plně slučitelný s právem Evropské unie a ustanovení navrhované právní úpravy nezakládají rozpor s primárním právem Evropské unie ve světle ustálené judikatury Soudního dvora Evropské unie. S poukazem na sekundární právo Evropské unie lze konstatovat, že také v tomto ohledu předkládaná právní úprava respektuje závazky, které pro Českou republiku v této oblasti z členství v Evropské unii vyplývají.

Poskytnutí kompenzačního bonusu nemá charakter nedovolené veřejné podpory, přičemž tato podpora je poskytována v souladu s pravidly evropského práva pro tuto oblast. Kompenzační bonus bude notifikován Evropské komisi jako opatření v rámci *Dočasného rámce pro opatření státní podpory na podporu hospodářství při stávajícím šíření koronavirové nákazy COVID-19* ze dne 19. března 2020. Vzhledem k tomu, že uvedený *Dočasný rámec* v čl. 3.1 bod 22 písm. c) nepřipouští, aby podpora byla poskytnuta osobě, která byla v úpadku nejpozději k 31. prosinci 2019, bude těmto osobám kompenzační bonus poskytnut v tzv. režimu *de minimis*, který je upraven nařízením č. 1407/2013 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu *de minimis*, a to při splnění pravidel tohoto režimu (zejména limitů pro výši podpory a pravidel pro její vykazování). Uvedený způsob kombinace režimů již byl aplikován v případě předchozích dvou zákonů upravujících kompenzační bonusy, a v této souvislosti též předběžně akceptován ze strany Evropské komise.

5. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Navrhovaný zákon je v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, podle čl. 10 Ústavy.

6. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny

Navrhované opatření bude mít negativní dopad na inkaso veřejných rozpočtů. Na základě údajů o počtu žádostí o kompenzační bonus z jara roku 2020, podzimu 2020, dalších dostupných údajů a nově nastavených parametrů lze předpokládat, že by si o kompenzační bonus dle tohoto zákona mohlo požádat až cca 400 tisíc subjektů kompenzačního bonusu. Odhad dopadu zohledňuje předpoklad, že část subjektů kompenzačního bonusu nedosáhne na maximální výši kompenzačního bonusu 1 000 Kč dle ustanovení § 10 odst. 2 tohoto zákona. Odhad dopadu dále vychází z předpokladu trvání současných omezení v obdobích relevantních pro výpočet kompenzačního bonusu. V případě rozvolnění se tato skutečnost projeví na výši dopadu (snížení negativního dopadu). Obráceně, v případě trvání současných omezení a stanovení dalšího bonusového období i po březnu 2021, by se tento negativní

dopad zvýšil.

Odhadovaný negativní dopad:

Odhad dopadu kompenzačního bonusu v mld. Kč (bez dopadu kompenzace obcím a krajům)	VR	SR	obce	kraje
Za období od 1. února do 28. února 2021 (28 dnů)	-9,2	-5,8	-2,5	-0,9
Za období od 1. března do 31. března 2021 (31 dnů)	-10,2	-6,4	-2,8	-1,0
Celkem	-19,4	-12,2	-5,3	-1,9

Odhad dopadu kompenzačního bonusu v mld. Kč (včetně dopadu kompenzace obcím a krajům)	VR	SR	obce	kraje
Za období od 1. února do 28. února 2021 (28 dnů)	-9,2	-5,8	-0,5	-0,2
Za období od 1. března do 31. března 2021 (31 dnů)	-10,2	-6,4	-0,6	-0,2
Příspěvek obcím a krajům - 80 %		-5,8		
Celkem	-19,4	-18,0	-1,1	-0,4

Celkový dopad na inkaso veřejných rozpočtů roku 2021 bude nižší, neboť za část února 2021 (od 1. do 15. února) lze žádat o kompenzační bonus již dle zákona č. 461/2020 Sb. V případě vzniku nároku na kompenzační bonus za stejný kalendářní den současně podle tohoto zákona a podle zákona č. 461/2020 Sb. se provede jejich vzájemné započtení. Odhadovaná výše kompenzačních bonusů k vzájemnému započtení je 1,0 mld. Kč na úrovni veřejných rozpočtů.

Po stránce rozpočtové je i v případě navrhovaného kompenzačního bonusu převzat koncept, podle něhož je kompenzační bonus *vratkou daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti*. Důsledkem uvedeného pravidla je skutečnost, že kompenzační bonus je fakticky hrazen z výnosů daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, která je daní rozpočtově sdílenou státním rozpočtem a rozpočty obcí a krajů. Navrhuje se nicméně dopady kompenzačního bonusu do rozpočtů obcí a krajů kompenzovat ze státního rozpočtu formou příspěvku stanoveného navrhovaným zákonem a odpovídajícího reálnému podílu obcí a krajů na financování kompenzačního bonusu.

Vzhledem k tomu, že koncepce nyní navrhovaného zákona je vytvořena tak, aby byla co nejvíce nadčasová, navrhuje se vytvoření trvalého mechanismu zajišťujícího samosprávám, že se budou finančně podílet na navrhovaných kompenzacích pouze velmi omezeně (rozsah jejich podílu bude zmenšen o čtyři pětiny). Výše příspěvku obci (včetně hlavního města Prahy) se přitom stanoví tak, že částka odpovídající čtyřem pětinám podílu obcí podle zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů, na vyplaceném kompenzačním bonusu se mezi obce rozdělí na základě prováděcího předpisu k uvedenému zákonu, který stanoví procentní podíly jednotlivých obcí na částech celostátního hrubého výnosu daní, ve znění účinném ke dni, ke kterému je příspěvek poukazován Ministerstvem financí.

Co se týče krajů, bude výše příspěvku stanovena podle příslušných procent, kterými se kraje podílí na stanovené části hrubého výnosu daní, a které jsou dány přílohou č. 1 k zákonu o rozpočtovém určení daní. Na rozdíl od variant, kde se vychází pro stanovení výše příspěvku z počtu obyvatel obce či kraje, navržený mechanismus zajistí, aby takto stanovená výše

příspěvku co nejméně kopírovala skutečný dopad vyplaceného kompenzačního bonusu na daňové příjmy jednotlivých obcí a krajů.

Tíhu kompenzačního bonusu tak ponese především příjmová strana státního rozpočtu, což je důsledek opuštění principu, kdy veřejné rozpočty společně profitují z daní a jejich snižování a naopak společně pocítují propad způsobený snížením daní, jakož i zvýšením slev, odčitatelných položek či daňových bonusů (mezi něž kompenzační bonus spadá). Na tomto principu je ostatně dlouhá léta založeno rozpočtové určení daní. Kompenzace zavedeného daňového bonusu územním rozpočtům však není stoprocentní. Územní samosprávy totiž zpravidla participují na pozitivním efektu centrálních daňových opatření i tehdy, pokud tato opatření vedou k bezprostřednímu poklesu daňových výnosů, neboť tato opatření často přinášejí podporu ekonomického života na daném území a další společenská pozitiva. Minimální příspěvek územních samospráv na řešení dopadů současné krize pomocí kompenzačního bonusu je proto na místě. Uvedené řešení rovněž bere v potaz skutečnost, že v případě zpětného doměření kompenzačního bonusu při jeho neoprávněném čerpání dochází rovněž k přerozdělení těchto příjmů mezi veřejné rozpočty (jiné řešení není technicky proveditelné), tj. pokud by byly dopady kompenzačního bonusu kompenzovány ze 100 %, v důsledku těchto případů by ve výsledku územní rozpočty obdržely vyšší částku, než o kterou byly jejich příjmy v důsledku kompenzačního bonusu sníženy.

7. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaný zákon nebude mít žádné negativní dopady na ochranu soukromí a osobních údajů, neboť je postaven na dispozičním principu, kdy žadatel prostřednictvím jím podané žádosti implicitně dává pokyn k zpracování jeho osobních údajů.

8. Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaný zákon předpokládá využití fungujících mechanismů ze strany orgánů Finanční správy České republiky, včetně mechanismů kontroly řádného výkonu veřejné moci, a nezvadává tak příčinu k zvýšenému riziku korupce.

9. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo ochranu státu a dopady na životní prostředí

Navrhovaná právní úprava nemá dopad na bezpečnost nebo obranu státu ve smyslu usnesení vlády č. 343/D z roku 2015.

10. Způsob projednání návrhu zákona

Současně s předložením návrhu zákona se předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky žádá o projednání návrhu zákona ve zkráceném jednání v rámci vyhlášeného stavu legislativní nouze podle § 99 zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, a to vzhledem k výše uvedeným důvodům, tj. zejména k potřebě co nejrychleji dostat finanční výpomoc k postiženým podnikatelům.

II. Zvláštní část

K § 1

Úvodní ustanovení vymezuje předmět zákona, kterým je tzv. kompenzační bonus jako daňový bonus, jehož účelem je kompenzovat určitý okruh ekonomických následků souvisejících se vznikem a rozšířením onemocnění COVID-19 způsobeného koronavirem označovaným jako SARS CoV-2, resp. s krizovými opatřeními přijatými z důvodu tohoto ohrožení. Uvedenými krizovými opatřeními (v širším smyslu) jsou zejména krizová opatření podle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo ochranná a mimořádná opatření na základě zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Může se ovšem jednat i o jiná opatření, přičemž mohou být vydána jak orgány veřejné moci, tak jinými příslušnými subjekty. Předmět zákona je s ohledem na opuštění „podzimního“ konceptu kompenzace za bezprostřední omezení či zákaz činnosti opatřeními orgánu státní správy koncipován obdobně, jako v případě zákona č. 159/2020 Sb., který z tohoto pojetí rovněž vycházel.

Navrhovaný kompenzační bonus představuje daňový bonus, tj. jedná se o tzv. negativní daňovou povinnost, která je fakticky nárokem subjektu na určité peněžité plnění z veřejného rozpočtu. Kompenzační bonus není dotací, která by byla poskytována na základě rozhodnutí poskytovatele, ale jde o peněžité plnění daňového charakteru, na které vzniká hmotněprávní nárok *ex lege*, jsou-li splněny zákonné podmínky pro jeho vznik (vyměření kompenzačního bonusu má proto pouze deklaratorní charakter). Kompenzační bonus se podle § 12 odst. 1 spravuje jako daň podle daňového řádu, na jeho správu se použije procesní režim správy daní a kompenzační bonus je daní v procesním smyslu podle § 2 odst. 3 a 4 daňového řádu.

Jak již bylo uvedeno v obecné části důvodové zprávy, navrhovaný zákon je silně inspirován kompenzačními bonusy podle zákona č. 159/2020 Sb. a č. 461/2020 Sb., se kterými sdílí zejména základní právní povahu a řadu parametrů, jakož i převážnou většinu procesního rámce. Vzhledem k tomu, že tyto dosavadní kompenzační bonusy se v praxi osvědčily, přebírá nynější návrh zákona řadu ustanovení z této již platné a účinné právní úpravy. V řadě případů tak není třeba v této důvodové zprávě podávat detailní výklad těchto převzatých norem, ale lze ve vztahu k nim odkázat na již existující právní stav.

K § 2 a § 3

Ustanovení v rámci části druhé návrhu zákona zachovávají standardní členění hmotněprávních daňových zákonů, kdy je nejprve upraven subjekt daného peněžitého plnění, a poté jeho předmět, výše a (zdaňovací) období.

Vymezení subjektu kompenzačního bonusu v případě osoby samostatně výdělečně činné je koncipováno obdobně jako v případě zákona č. 461/2020 Sb., a to včetně data 5. října 2020, ke kterému je tento status testován, neboť jde o zahájení nouzového stavu, který reflektoval počátek stále trvající podzimní vlny koronaviru a na ni navazujících opatření, v důsledku čehož primárně vznikla potřeba kompenzace. Nárok nicméně vznikne i osobě, která přerušila samostatnou výdělečnou činnost po 5. říjnu 2020 v důsledku dopadů epidemie koronaviru.

Rovněž vymezení subjektu kompenzačního bonusu v § 3 v případě společníka společnosti

s ručením omezeným je pojato obdobně jako v případě zákona č. 461/2020 Sb., a to včetně data 5. října 2020, ke kterému je status společníka s.r.o. testován.

Určitá změna je provedena v § 3 odst. 4 písm. a), kde je zakotven požadavek dosažení minimálního obratu společnosti s ručením omezeným jako forma garance toho, že se jedná o společnost elementárně životaschopnou a vyvíjející ekonomickou aktivitu alespoň v minimálním přiměřeném rozsahu. Limitem je dosažení stanovené výše ročního úhrnu čistého obratu společnosti (resp. takový předpoklad v případě společnosti, která ještě neukončila první zdaňovací období, po jehož celou délku vykonává činnost). Tento obrat podle § 1d odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, za skončené zdaňovací období daně z příjmů právnických osob bude nově testován alternativně nejen za zdaňovací období bezprostředně předcházející bonusovému období, ale též za druhé předcházející zdaňovací období, tj. nově postačí, aby společnost limit splnila alespoň v jednom z těchto období. Rovněž je zde třeba připomenout, že kritérium předpokládaného obratu se použije pouze v případě nově vzniklých společností, jejichž první zdaňovací období neskončilo před bonusovým obdobím. To platí i v případě, kdy společnost vznikla v průběhu roku a její první zdaňovací období, po které vykonávala činnost, bude kratší, neboť výše obratu dle § 1d odst. 2 zákona o účetnictví je vždy přepočtená na 12 měsíců. Výše obratu pro účely vzniku nároku na kompenzační bonus je tak srovnatelná u všech společností s ručením omezeným.

K § 4

Vymezení subjektu kompenzačního bonusu v případě osoby vykonávající práci na základě dohody o práci konané mimo pracovní poměr je koncipováno obdobně jako v případě zákona č. 461/2020 Sb., a to včetně časového úseku vymezujícího tzv. rozhodné období, ve kterém je testována účast na nemocenském pojištění jako zaměstnanec.

Nadále platí, že je cíleno na osoby, pro které znamenaly události z nynější vlny koronaviru nemožnost vykonávat tuto práci z důvodů na straně zaměstnavatele. Smyslem této vstupní podmínky je přiznat nárok na kompenzační bonus pouze těm osobám, pro které byla tato činnost významným zdrojem obživy ještě před obdobím nynější vlny koronaviru, přičemž o tento zdroj v důsledku stávající situace přišly, nebo jim byl omezen. Dané opatření tedy necílí na ty, kteří tuto formu příjmu zvolili až poté, co došlo k propuknutí současné epidemické krize, anebo pro ně uvedená činnost významnější zdroj příjmů neznamenal ani v minulosti. Rozhodné období, které je v tomto ohledu testováno, proto nutně musí být časově umístěno před vypuknutí současné vlny koronaviru, tedy před vyhlášení podzimního nouzového stavu (je tedy stejně jako v předchozí právní úpravě vymezeno daty 1. června 2020 a 30. září 2020). Je zde tedy zvoleno odlišné testovací období, než v případě ostatních subjektů kompenzačního bonusu, v jejichž případě je navíc posuzován pokles relevantních příjmů, který je třeba testovat v historickém „standardním“ období, které bylo epidemií koronaviru zcela nedotčeno. V případě osob podle § 4 jde naopak o zjištění, zda jejich statusu osob pracujících na dohody v relevantním rozsahu nadále trval i v roce 2020.

K § 5

Společná ustanovení pro subjekt kompenzačního bonusu jsou koncipována obdobně jako v případě zákona č. 461/2020 Sb.

K § 6

Předmět kompenzačního bonusu je vymezen jako výkon samostatné výdělečné činnosti nebo

výkon činnosti společnosti s ručením omezeným, které je subjekt kompenzačního bonusu společníkem, a to v bonusovém období, v němž nastal den, za který se poskytuje kompenzační bonus, přičemž musí platit, že jedna nebo více uvedených činností byly významně dotčeny dopady současné epidemie (ve smyslu krizových opatření dle § 1 nebo dopadů epidemie obecně), přičemž zákon uvádí demonstrativní výčet typických situací, kdy uvedený dopad nastává. Předmětem kompenzačního bonusu v případě osoba samostatně výdělečně činná může být uvedená činnost i v případě, že tato osoba přerušila tuto činnost po 5. říjnu 2020 v důsledku dopadů epidemie koronaviru.

Při vymezení předmětu kompenzačního bonusu dochází ke změně koncepce kombinující částečně prvky předchozích dvou zákonů, kdy (i) široké vymezení relevantních důvodů způsobujících omezení hospodářské činnosti subjektu vychází z koncepce zákona č. 159/2020 Sb., a (ii) test převažující části příjmů vychází z koncepce zákona č. 461/2020 Sb. Vedle toho se v navazujícím § 8 doplňuje kvantifikátor pro omezení (navázaný na pojem činnosti, která je významně dotčena) a klouzavé srovnávací a srovnávané období.

Test převažující části příjmů upravený v odstavcích 2 až 4 podmiňuje zahrnutí činnosti, která byla významně dotčena dopady epidemie koronaviru podle odstavce 1 do předmětu kompenzačního bonusu. Na rozdíl od zákona č. 461/2020 Sb. je zde nicméně tento test prováděn primárně ve srovnávacím období (tedy v minulosti před koronavirovou krizí, viz § 8), jakkoliv je alternativně připuštěno jeho provedení též shodně jako podle zákona č. 461/2020 Sb. v rozhodném období od 1. června do 30. září 2020 (viz § 5 odst. 4). Tato konstrukce tak umožňuje nalézt pro účely majoritního příjmu relevantní období, jak v minulosti nedotčené současnou krizí, tak v období těsně předcházejícím současné vlně epidemii, což reflektuje situaci různých subjektů, která může v praxi nastat. Tento koncept rovněž umožňuje zohlednit sezónní charakter některých činností, a to při současném zachování jednoduchosti uvedeného testu.

V testu majoritního příjmu tak uspějí ti, kteří jím prošli při čerpání kompenzačního bonusu podle zákona č. 461/2020 Sb., ale nově také ti, jejichž činnost již byla v důsledku epidemické situace v létě 2020 utlumena a pro které je proto vhodnější použít srovnatelné sezónní období z doby nezatížené koronavirem.

K § 7

Předmět kompenzačního bonusu v případě osoby vykonávající práci na základě dohody o práci konané mimo pracovní poměr je koncipován podobně jako v případě zákona č. 461/2020 Sb. s tím, že také zde je zvoleno širší vymezení relevantních důvodů způsobujících omezení hospodářské činnosti zaměstnavatele tohoto subjektu kompenzačního bonusu. Zachován je zde opět test majoritního příjmu z předmětné práce, který je navázán na rozhodné období, a to analogicky s testem existence předmětného druhu dohod v § 4 (viz odůvodnění k tomuto ustanovení).

K § 8

Odstavec 1 vymezuje, kdy se činnost považuje za významně dotčenou, a tedy je předmětem kompenzačního bonusu, pokud je takto dotčena v důsledku ohrožení zdraví nebo krizových opatření podle § 1 (viz § 6 odst. 1, § 7 odst. 1 zákona).

Vychází se ze srovnání příjmů z této činnosti ve srovnávaném období (kalendářní měsíc) oproti průměrné měsíční výši příjmů ve srovnávacím období, přičemž podmínkou je snížení

příjmů o alespoň 50 %. Příjmem se přitom, stejně jako v § 6 a 7, kde se zkoumá převažující část příjmů, rozumí příjem podle zákona o daních z příjmů. V případě § 8 se však nepoměrují všechny příjmy z dané činnosti, ale pouze ty příjmy, které odpovídají tržbám z prodeje výrobků, zboží nebo služeb. „Tržby z prodeje výrobků, zboží a služeb“ jsou pojmem z účetnictví a vykazují se ve výkazu zisku a ztrát (viz vyhláška č. 500/2002 Sb.). Subjekt kompenzačního bonusu, který pro účely zjištění příjmů podle zákona o daních z příjmů účtuje v soustavě tzv. podvojného účetnictví, případně je společníkem společnosti s ručením omezeným nebo vykonával práci na základě dohody o práci konané mimo pracovní poměr pro zaměstnavatele, který pro účely zjištění příjmů podle zákona o daních z příjmů, vychází z tzv. podvojného účetnictví, zohledňuje pro posouzení, zda se jedná o významně dotčenou činnost, výnosy vykázané v položce „Tržby z prodeje výrobků, zboží a služeb“ účetnictví, protože v těchto případech jsou příjmy podle zákona o daních z příjmů totožné s výnosy podle právních předpisů upravujících účetnictví, viz § 21h zákona o daních z příjmů. Nepřihlíží se tak k jiným výnosům vykazovaným ve výkazu zisku a ztrát, které mohou mít pravidelný i mimořádný charakter, tj. k ostatním provozním výnosům (tj. zejména výnosy z prodeje dlouhodobého majetku), k finančním či mimořádným výnosům. V případě finančních výnosů se zejména jedná o výnosy získané z finančních investic, cenných papírů, vkladů jako jsou dividendy, úroky z vkladů, tržby z prodeje cenných papírů. Za mimořádné výnosy lze považovat výnosy vzniklé z neočekávaných událostí, například náhrady od pojišťovny.

Ostatní subjekty musí posoudit, které příjmy by byly tržbami z prodeje výrobků, zboží a služeb, pokud by bylo vedeno tzv. podvojně účetnictví. Zjednodušeně řečeno se jedná o peněžní prostředky, které daný subjekt získal z prodeje vlastních výrobků, zboží nebo za poskytnutí služby v rámci své provozní činnosti, tedy z předmětu svého podnikání, resp. z jeho činnosti, kterou lze považovat za podstatnou a která je tedy hlavním zdrojem jeho obživy. Smyslem tohoto omezení okruhu porovnávaných příjmů je skutečnost, že tržby z prodeje výrobků, zboží a služeb představují tu část příjmů subjektů, která je primárním důvodem výkonu jejich výdělečné činnosti a jejíž pokles má být kompenzován. Pokud subjektu vznikne (ať ve srovnávaném, nebo ve srovnávacím období) jiný příjem než odpovídající tržbám z prodeje výrobků, zboží a služeb, pro účely srovnání se k němu nepřihlíží. Uvedeno na příkladu, pokud subjekt kompenzačního bonusu provozuje restauraci, jsou jeho tržbami příjmy z prodeje jídla a nápojů zákazníkům a významná dotčenost se posuzuje podle poklesu těchto příjmů. Pokud ve srovnávacím nebo srovnávaném období prodal součást vybavení restaurace, vznikne mu sice příjem z tohoto prodeje, ale k němu nebude pro účely posouzení poklesu příjmů z jeho činnosti přihlíženo, protože nejde o tržbu z prodeje výrobků ani zboží (vybavení restaurace pro něj nepředstavuje výrobek ani zboží, ale např. dlouhodobý majetek).

Obecně je přitom třeba zdůraznit, že příjmy sledované v rámci § 8 odst. 1, jejichž pomocí je testován dopad ohrožení zdraví nebo krizových opatření podle § 1 na činnost podnikatele, nejsou totožné s příjmy, které jsou posuzovány dle § 6 odst. 2 a 3 pro účely testování majoritního charakteru dané činnosti ve srovnávacím období.

V případě tzv. srovnávaného období je záměrně použit kalendářní měsíc, který bonusovému období bezprostředně předchází, zatímco v případě srovnávacího období, jsou použity tři po sobě jdoucí kalendářní měsíce v období od 1. listopadu 2018 do 31. prosince 2019, odpovídající třem kalendářním měsícům bezprostředně předcházejícím bonusovému období. V případě srovnávacího období je důvodem pro zohlednění delšího časového úseku snaha

potlačit krátkodobé výkyvy podnikatelské činnosti, ke kterým může docházet (dovolená, nemoc, mimořádné příjmy apod.), přičemž testována je průměrná měsíční výše relevantních příjmů. V případě srovnávaného období je snahou zajistit, že se případný nárůst sledovaných příjmů v jednom kalendářním měsíci promítne bezprostředně do bonusového období, které je tvořeno měsícem následujícím.

Speciální pravidlo je navrženo pro subjekty, které se staly osobou samostatně výdělečně činnou v průběhu nebo až po defaultním srovnávacím období (případně analogicky společnost s ručením omezeným, jejímž je subjekt kompenzačního bonusu společníkem, vznikla později než v první den srovnávacího období). Pro ně je stanovena možnost využít náhradní srovnávací období, které je odvozeno od získání statusu osoby samostatně výdělečně činné, resp. vzniku společnosti s ručením omezeným. S ohledem na to, že první měsíce, kdy je činnost vykonávána, nemusejí mít vhodnou vypovídající hodnotu o standardní aktivitě subjektu a zároveň do této činnosti mohly vstoupit i dopady epidemické situace z roku 2020, je umožněno zvolit si tři po sobě jdoucí měsíce v rámci šestiměsíčního období, po jejichž celou dobu byl subjekt kompenzačního bonusu osobou samostatně výdělečně činnou, resp. po jejichž celou dobu společnost s ručením omezeným existovala (jde tedy o celé měsíce po jejím vzniku).

Relativně samostatným případem vzniku nároku na kompenzační bonus je případ nařízené karantény nebo izolace podle zákona o ochraně veřejného zdraví v případě osoby samostatně výdělečně činné či společníka společnosti s ručením omezeným, kde je při splnění ostatních podmínek odhlédnuto od výše uvedeného testu poklesu příjmů a sama skutečnost trvání této karantény nebo izolace splnění této podmínky nahrazuje. Nárok na kompenzační bonus je v tomto případě omezen pouze na osoby, které jsou v den, za který se poskytuje, účastny nemocenského pojištění.

Pojem karantény slouží v rámci návrhu zákona jako legislativní zkratka zahrnující též uvedenou izolaci (viz § 6 odst. 1 písm. b); možnost vzniku nároku na kompenzační bonus se však týká pouze karantény či izolace nařízené. Legislativně je přitom zvolena konstrukce, kdy trvání nařízené karantény či izolace je prohlášeno za dopad epidemie, jehož automatickým následkem pro činnost osoby samostatně výdělečně činné či společnosti s ručením omezeným podle § 6 odst. 1 je významné dotčení této činnosti, které je podmínkou, aby se tato činnost mohla stát předmětem kompenzačního bonusu. V případě společnosti s ručením omezeným přitom platí, že tento efekt se projeví pouze ve vztahu k nároku na kompenzační bonus společníka, jehož se nařízená karanténa či izolace týká. Kompenzační bonus podle § 8 odst. 6 tak není samostatným bonusem, ale je pouze jeho specifickou variantou v případě, kdy subjektu kompenzačního bonusu nevznikl nárok z titulu splnění podmínky podle § 8 odst. 1 – pokud je splněna podmínka podle § 8 odst. 1, je v daném dni případný nárok z titulu nařízené karantény či izolace zkonsumován. Rovněž platí, že daný subjekt musí splnit všechny ostatní podmínky pro vznik nároku na kompenzační bonus (např. test majoritního příjmu podle § 6 odst. 2 až 4).

K § 9

Pravidla vylučující nárok na kompenzační bonus jsou koncipována obdobně jako v případě zákona č. 461/2020 Sb. V rámci obecného zákazů souběžného čerpání kompenzačního bonusu a jiných podpor souvisejících se současnou epidemií je připuštěna výjimka pro podporu z programu Antivirus nebo programu, který tento program potenciálně nahradí,

pokud by došlo ke změně názvu, a s programem sloužícím k úhradě nájemného (tj. stávající program Ministerstva průmyslu a obchodu COVID – Nájemné). Kombinace s připravovaným programem Ministerstva průmyslu a obchodu pracovně nazvaným COVID 21 možná nebude, neboť oba programy jsou koncipovány tak, aby se vhodně doplňovaly, nikoli překrývaly. Takové řešení lépe odpovídá zásadě procesní ekonomie a hospodárnosti, neboť nebude nutit žadatele, aby o podporu žádali na dvou různých místech, dvěma různými způsoby. Nárok na kompenzační bonus nebude vznikat podobně jako v případě dosavadní úpravy podle zákona č. 461/2020 Sb. v případě, kdy je za stejné období čerpána podpora v rámci specializovaných programů určených pro jednotlivá odvětví, což opět odpovídá výše zmíněnému principu.

K § 10

Výše kompenzačního bonusu připadající na kalendářní den je zvýšena na dvojnásobek (z 500 Kč na 1 000 Kč). Kompenzační bonus tak má vedle stávající funkce (poskytnutí finančních prostředků k živobytí odpovídajících zhruba výši minimální mzdy) suplovat i roli některých z dosavadních podpůrných programů, které usilují o zajištění příspěvku na úhradu fixních nákladů (včetně nákladů týkajících se povinných plateb do veřejných rozpočtů).

Vzhledem k tomu, že subjektem kompenzačního bonusu může být i osoba, která disponuje dalšími příjmy, které nespádají pod § 6, § 7 nebo § 9 zákona o daních z příjmů, může být propad jejích relevantních příjmů podle § 8 odst. 1 v absolutní částce velmi nízký (typicky důchodci, studenti či osoby na mateřské či rodičovské dovolené, které si podnikatelskou činností pouze přivydělávají). Měsíční příjem ve výši cca 30 tisíc Kč tak pro takovou osobu bude znamenat ve srovnání s jinými postiženými podnikateli nespravedlivě vysokou kompenzaci a současně demotivaci pro to, aby vyvíjela svou podnikatelskou činnost více než na 50 % oproti srovnávacímu období. Navrhuje se proto zastropovat výši měsíčního kompenzačního bonusu částkou odpovídající propadu relevantních příjmů. Tento parametr ostatně bude muset subjekt uvést v žádosti o kompenzační bonus, takže jeho výpočet pro něj nebude představovat další administrativní zátěž. Formulář žádosti zveřejněný ze strany Finanční správy České republiky, resp. aplikace k tomu určená, bude moci pomoci s výpočtem maximální částky na základě zadání výše příjmů za srovnávací a srovnávané období. V případě výkonu více významně dotčených činností jsou relevantní příjmy počítány v úhrnu, tj. ze všech těchto činností najednou. Současně platí, že pravidlo § 10 odst. 2 je testováno ve vztahu k celému bonusovému období (nikoliv za jeho část v případě, že je uplatněn nárok pouze za některé dny v bonusovém období).

V případě osob vykonávajících práci na základě dohody o práci konané mimo pracovní poměr se navrhuje zachovat stávající výši kompenzačního bonusu (500 Kč na den), která je s ohledem na obvyklou výši měsíční odměny za tuto činnost již nyní více než dostatečná (srov. limity rozhodného příjmu pro vznik účasti na nemocenském pojištění z titulu výkonu práce na uvedené dohody). V praxi se navíc v případě tohoto typu práce většinou nejedná o jediný zdroj obživy dotčené osoby, jakkoliv může jít o zdroj většinový. Lze navíc předpokládat, že situace těchto osob se oproti podzimnímu období na rozdíl od podnikatelů zásadně neposunula ve smyslu jejího dalšího zhoršení, které v případě podnikatelů opravňuje ke zvýšení kompenzačního bonusu oproti podzimnímu období (je třeba připomenout, že výše kompenzačního bonusu v případě osob pracujících na dohody není snižována; pouze nedochází k jejímu navýšení). Uvedené souvisí i se skutečností, že „podzimní“ kompenzační bonus cílil na subjekty, na které přímo dopadly zákazy a omezení ze strany státních orgánů,

příčemž tato opatření nerozlišovala právní povahu svých adresátů. Naopak nyní navrhovaný kompenzační bonus podstatně více reflektuje reálné ekonomické dopady epidemie, v čemž je obdobný „jarnímu“ kompenzačnímu bonusu, který byl pro osoby pracující na uvedené dohody rovněž stanoven v nižší výši, než pro podnikatele.

Specifická výše kompenzačního bonusu 500 Kč za kalendářní den je navržena v případě, že kompenzační bonus je poskytován pouze z důvodu podle § 8 odst. 4, tedy z titulu nařízené karantény nebo izolace. Při určení výše sazby byl zohledněn i prvek jednoduchosti a předvídatelnosti, neboť tato částka je použita jako základní v případě dosavadního kompenzačního bonusu a zůstává též pro případy podle odstavce 3.

K § 11

Dochází k zásadní změně při vymezení bonusového období tak, aby odpovídalo vždy příslušnému kalendářnímu měsíci. Takové řešení je srozumitelné pro adresáty i pro správce daně. První bonusové období je navrženo na únor 2021, čímž je zajištěno zpětné působení zákona, které je však výlučně ve prospěch subjektů kompenzačního bonusu. Ve vztahu k zákonu č. 461/2020 Sb. tak dojde k částečnému souběhu. S ohledem na to, že není možné dopředu odhadnout dobu, po kterou bude žádoucí a důvodné kompenzační bonus poskytovat, navrhuje se stanovit konec této doby pevným datem s tím, že následně bude moci dojít k prodloužení této doby formou nařízení vlády, což je koncept, který byl využit již v případě zákona č. 159/2020 Sb. Limitem pro nařízení vlády zde kromě nejzazšího data pro poslední bonusové období bude rovněž nutnost dalšího trvání krizových opatření podle § 1. Tento způsob určení dalších bonusových období nepovede z pohledu principu daňové neutrality k deformacím podnikatelské činnosti způsobeným garancí jistého příjmu z kompenzačního bonusu při zachování utlumené podnikatelské činnosti pod zákonem sledovaný limit.

K § 12 až 16

Ustanovení části třetí upravují správu kompenzačního bonusu, přičemž je zde pouze s minimálními odchylkami vycházejícími ze změny koncepce předmětu kompenzačního bonusu převzat osvědčený procesní model správy kompenzačního bonusu podle zákona č. 159/2020 Sb., resp. zákona č. 461/2020 Sb., a to včetně systematického členění uvedených ustanovení. Zejména tak nadále platí, že kompenzační bonus se spravuje jako daň podle daňového řádu, přičemž tuto správu vykonává finanční úřad místně příslušný ke správě daně z příjmů daňového subjektu, který podal žádost o kompenzační bonus.

V rámci změn oproti dosavadnímu modelu lze zmínit následující:

- § 13 odst. 1 písm. d), e) a f) – dochází k úpravě výčtu náležitostí, které je třeba uvést v rámci žádosti o kompenzační bonus, v jejímž rámci bude třeba mimo jiné uvést určení jedné nebo více činností významně dotčených ve smyslu předmětu kompenzačního bonusu podle § 6 odst. 1 nebo § 7 odst. 1, průměrnou měsíční výši příjmů podle § 8 odst. 1 ve srovnávacím období a výši příjmů podle § 8 odst. 1 ve srovnávaném období, jakož i (v případě, že je nárok na kompenzační bonus uplatňován z titulu nařízené karantény či izolace) údaj o době jejich trvání,
- § 13 odst. 6 – stanoví se povinnost České správě sociálního zabezpečení neprodleně poskytnout správci bonusu na jeho žádost relevantní informace ohledně počátku, trvání a konci nařízené karantény a izolace, tj. údaje, kterými tento orgán disponuje poté, co je obdržel od příslušného ošetřujícího lékaře. Uvedenými údaji správce

bonusu na rozdíl od České správy sociálního zabezpečení nedisponuje, přičemž jejich poskytnutí z její strany současně umožňuje plnohodnotné ověření oprávněnosti nároku na kompenzační bonus v daném případě. Podle nového § 16 odst. 2 je pak na ověření splnění podmínky pro vznik nároku na kompenzační bonus podle § 8 odst. 6 bezprostředně navázáno předepsání kompenzačního bonusu do evidence daní. Obdobné použití obecného ustanovení § 58 daňového řádu, který upravuje poskytování údajů správci daně jinými orgány, mimo jiné zaručuje, že správce bonusu bude moci údaje požadovat pouze tehdy, pokud je potřebuje pro správu kompenzačního bonusu, tedy v momentě, kdy obdrží žádost o kompenzační bonus, ve které je nárokována částka v souladu s § 8 odst. 6. Podání žádosti o kompenzační bonus tak značí, že je dotyčná osoba srozuměna s tím, že správci bonusu budou poskytnuty údaje týkající se jejího zdravotního stavu, mezi které patří údaj o nařízené karanténě či izolaci.

- § 15 odst. 2 – v souvislosti s určením výše stanoveného kompenzačního bonusu je zohledněna možnost její úpravy v důsledku limitu v novém § 10 odst. 2.

K § 17 až § 22

Navrhuje se, aby obce a kraje obdržely v souvislosti s výplatou kompenzačního bonusu příspěvek, který bude eliminovat dopady na jejich daňové příjmy, neboť podíl na dani z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti tvoří na základě zákona o rozpočtovém určení daní, nezanedbatelnou část jejich daňových příjmů. V případě obcí (včetně hlavního města Prahy) bude výše příspěvku jednotlivých obcí stanovena na základě vyhlášky, která stanovuje procentní podíly jednotlivých obcí na částech celostátního výnosu daní podle zákona o rozpočtovém určení daní a která je účinná ke dni, ke kterému je příspěvek poukazován Ministerstvem financí. To umožní, aby příspěvek pro jednotlivé obce byl stanoven na základě té vyhlášky, která byla aktuálně používaná pro převody daňových příjmů obcí v den, kdy bonusové období končí. Co se týče krajů, bude výše příspěvku stanoven podle příslušných procent, kterými se kraje podílí na stanovené části hrubého výnosu daní, a které jsou dány přílohou č. 1 k zákonu o rozpočtovém určení daní. Na rozdíl od variant, kde se vychází pro stanovení výše příspěvku z počtu obyvatel obce či kraje, navržený mechanismus zajistí, aby takto stanovená výše příspěvku co nejvěrněji kopírovala skutečný dopad vyplaceného kompenzačního bonusu na daňové příjmy jednotlivých obcí a krajů.

V podrobnostech k tomuto tématu viz bod 6 obecné části důvodové zprávy.

Návrh předpokládá, že příspěvek bude poukazován Ministerstvem financí vždy k patnáctému dni kalendářního čtvrtletí na základě průběžné informace o stavu předepsaných kompenzačních bonusů (nikoliv ve lhůtě vázané na konec jednotlivých bonusových období, což by představovalo administrativně náročnější řešení – zejména pro kraje, které budou mít za úkol zajišťovat pravidelnou distribuci příspěvku směrem k obcím).

K § 23

Dne 14. února 2021 skončil vládou vyhlášený nouzový stav, který byl v České republice vyhlášen od 5. října 2020 a po opakovaném prodloužení se souhlasem Poslanecké sněmovny trval až do uvedeného data. Dne 15. února 2021 tak skončilo šesté bonusové období kompenzačního bonusu podle zákona č. 461/2020 Sb., které je současně jeho bonusovým obdobím posledním, a to s ohledem na ustanovení § 10 odst. 2 uvedeného zákona, podle něhož platí, že *dojde-li k prodloužení doby trvání nouzového stavu trvajících v rámci*

dosavadního bonusového období, je dalším bonusovým obdobím období odpovídající době prodloužení nouzového stavu. Vzhledem k tomu, že dosavadní nouzový stav nebyl prodloužen, ale došlo po nesouhlasu Poslanecké sněmovny ze dne 11. února 2021 k jeho ukončení, nedošlo tak ke vzniku dalšího bonusového období v duchu uvedeného ustanovení zákona č. 461/2020 Sb. Nouzový stav vyhlášený vládou dne 14. února 2021 od 15. února 2021 není prodloužením dosavadního nouzového stavu, avšak jedná se o další nouzový stav, který byl vyhlášen na základě žádosti ze strany hejtmánů vyšších územních samosprávných celků a pražského primátora, a teprve jeho případné následné prodloužení bude podléhat souhlasu moci zákonodárné. Vzhledem k těmto skutečnostem je nouzový stav vyhlášený od 15. února 2021 pro účely vzniku dalších bonusových období podle zákona č. 461/2020 Sb. irelevantní.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem dojde k částečnému souběhu šestého bonusového období podle zákona č. 461/2020 Sb., které začalo 23. ledna 2021 a skončilo 15. února 2021, a prvního bonusového období podle navrhovaného zákona, které začíná 1. února 2021 a končí 28. února 2021. Jde tedy o souběh období od 1. až 15. února 2021. V rámci navrhovaného přechodného ustanovení je tento souběh řešen, přičemž cílem navrhovaného řešení je zajistit, aby se oba kompenzační bonusy připadající na stejný kalendářní den nesčítaly, ale aby proběhlo jejich započtení. Záměrně je zvolen tento obecný pojem, který by měl pokrýt všechny možné situace, které v souvislosti s výplatou kompenzačního bonusu mohou nastat. Typicky může nastat situace, kdy subjekt obdrží kompenzační bonus podle zákona č. 461/2020 Sb. ve výši 500 Kč na kalendářní den. Následně pak obdrží kompenzační bonus podle návrhového zákona za tentýž den, přičemž zákonem stanovená výše 1 000 Kč bude snížena o 500 Kč. Pokud by výše kompenzačního bonusu byla v souladu s § 10 odst. 2 nižší než 500 Kč, k výplatě kompenzačního bonusu podle tohoto zákona nedojde, avšak 500 Kč, které subjekt obdržel podle zákona č. 461/2020 Sb. tímto není dotčeno (jde o aplikaci pravidla zákazu pravé retroaktivity). Může se ovšem stát, že pořadí výplaty obou kompenzačních bonusů bude opačné. Princip započtení nicméně zafunguje obdobně, pouze zpravidla první z částek bude vyšší a k výplatě druhé tak již nedojde. Za všech okolností bude zachováno pravidlo, že maximální částka, kterou lze za jeden kalendářní den čerpat je 1 000 Kč.

Uvedené započtení se provede „při předepsání“ obou kompenzačních bonusů, tj. z logiky věci při předepsání časově druhého z nich. Současně z uvedeného vyplývá, že se v obou případech musí jednat o kompenzační bonusy, o které bylo jejich subjektem skutečně požádáno a došlo k jejich vyměření, po němž teprve následuje jejich předepsání do evidence daní (nezkoumá se zde proto, zda nárok na některý z kompenzačních bonusů existuje, pokud o něj nebylo požádáno).

K § 24

S ohledem na aktuální časový rámec období poskytování kompenzačního bonusu a naléhavou potřebu tento nástroj použít k poskytnutí finanční pomoci podnikatelům, kteří byli neočekávaně postiženi výpadkem příjmů v důsledku současných opatření, resp. epidemie jako takové, se navrhuje stanovit účinnost zákona dnem následujícím po dni jeho vyhlášení.

Navržená účinnost tak respektuje § 3 odst. 4 zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a Sbírce mezinárodních smluv, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého platí, že vyžaduje-li to naléhavý obecný zájem, lze ve zvlášť výjimečných případech stanovit dřívější den nabytí účinnosti, nejdříve však počátkem dne následujícího po dni vyhlášení právního předpisu.

Naléhavý obecný zájem je v případě kompenzačního bonusu zcela nepochybně dán (blíže viz obecná část důvodové zprávy).

V Praze dne 15. února 2021

Předseda vlády:
Ing. Andrej Babiš, v. r.

Místopředsedkyně vlády a ministryně financí:
JUDr. Alena Schillerová, Ph.D., v. r.